

— Καὶ πῶς θέλει νὰ καταλύσῃ τὸν πατριὸν νόμον; ἠρώτησεν ὁ Πιλάτος.

— Πῶς; ἀπήντησαν οἱ κατήγοροι, νόμον ἔχομεν ἐν σαββάτῳ νὰ μὴ θεραπεύωσι, καὶ οὗτος ἐθεράπευσεν ἐν σαββάτῳ πολλούς. Εἶναι γόης καὶ ἐν Βεελζεβοὺλ ἄρχοντι τῶν δαιμονίων ἐκβάλλει τὰ δαιμόνια.

— Ἐν Θεῷ τῷ Ἀσκληπιῷ ἐκβάλλει τὰ δαιμόνια, ἀπήντησε ψυχρῶς ὁ Πιλάτος.

Οἱ κατήγοροι παρετήρησαν ὅτι δὲν ἦτο λίαν ὑπὲρ αὐτῶν διατεθειμένος ὁ Πιλάτος, καὶ τότε ἐσοφίσθησαν νὰ προσαχθῇ ὁ σωτὴρ ἐνώπιον τοῦ Ποντίου· ἤλπιζον ὅτι θέλει ἐπέλθαι ῥῆξις μεταξὺ τοῦ συντηρητικοῦ Πιλάτου καὶ τοῦ νιόυ τοῦ Θεοῦ.

— Παρακαλοῦμεν, ἐπανέλαβον, νὰ παραστήσῃς αὐτὸν ἐνώπιόν σου καὶ νὰ τὸν ἀκούσῃς.

Ὁ Πιλάτος ἐμπαίζων αὐτοὺς ἀπήντησε·

— Αὐτὸς, ὁ βασιλεὺς, πῶς δύναται νὰ προσαχθῇ ἐνώπιον ἐμοῦ τοῦ ἡγεμόνος;

— Ἀλλὰ, ἀπήντησαν οἱ κατήγοροι μετὰ πικρίας, αὐτὸς ἐαυτὸν καλεῖ βασιλέα, ἡμεῖς δὲν ἀποκαλοῦμεν αὐτὸν βασιλέα.

Ὁ Πιλάτος τότε προσκαλεσάμενος τὸν κούρσωρα, διέταξε μετὰ ἐπιεικείας νὰ φέρῃ τὸν Ἰησοῦν παρ' αὐτῷ.

Ἡ ἀγανάκτησις τῶν κατηγορῶν ἔφθασεν εἰς τὸ ἔπακρον ὅταν εἶδον ὅτι καὶ ὁ κούρσωρ καὶ οἱ μετ' αὐτὸν ἀποσταλέντες ὑπὸ τοῦ Πιλάτου σιγνοφόροι προσηνέχθησαν πρὸς τὸν Ἰησοῦν μετὰ μεγάλης εὐλαβείας καὶ προσεκύνησαν αὐτόν. Αὐτὰ τὰ σίγνα ἅτινα ἔφεραν οἱ σιγνοφόροι ἐκλιναν αὐτομάτως ἐνώπιον τοῦ Ἰησοῦ.

Πρὶν ἔτι ὁ Πιλάτος ἀρχίσει τὴν ἐξέτασιν τοῦ σωτῆρος ἔλαβεν ἐπιστολὴν ἀπὸ τῆς συζύγου αὐτοῦ Πρόκλης, δι' ἧς ἐμήνυνεν αὐτὸν «μηδὲν σοι καὶ τῷ ἀνθρώπῳ τῷ δικαίῳ τούτῳ· πολλὰ γὰρ ἔπαθον δι' αὐτὸν νυκτός.»

— Βλέπετε, εἶπε τότε ὁ Πιλάτος πρὸς

τοὺς κατηγοροὺς, βλέπετε, τί μὲ γράφει ἡ γυνή μου;

— Καὶ δὲν σὲ τὸ εἶπαμεν, ἀπήντησαν ἐκεῖνοι, ὅτι εἶναι γόης; Ἴδου ὄνειροπόλημα ἔπεμψε πρὸς τὴν γυναῖκά σου.

Ὁ Πιλάτος τότε ἐκάλεσε τὸν Ἰησοῦν καὶ εἶπε πρὸς αὐτόν.

— Τί οὗτοι σοῦ καταμαρτυροῦσι; οὐδὲν λαλεῖς.

— Ἐκαστος ἔχει ἐξουσίαν, ἀπήντησεν ὁ Ἰησοῦς νὰ λαλῇ ἀγαθὰ ἢ πονηρά. Αὐτοὶ ὁψονται.

Τότε οἱ πρεσβύτεροι τῶν Ἰουδαίων ἤρχισαν νὰ κατηγορῶσιν αὐτόν, ἐνῷ τινες εὐλαβεῖς ἀνῆρουν τὰς κατηγορίας· τοὺς τελευταίους τούτους ἀκούσας ὁ Πιλάτος

— Ἴδου, εἶπε πρὸς τοὺς πρεσβυτέρους ὅτι δὲν λέγετε ἀλήθειαν.

(Ἔπεται συνέχεια.)

Δ. ΠΑΠΑΡΡΗΓΟΠΟΥΛΟΣ

ΑΙ ΠΗΛΟΒΑΤΙΔΕΣ ΤΗΣ ΕΥΤΥΧΙΑΣ.

(Διήγημα.)

I

Εἰσαγωγή.

Πολυάριθμος καὶ ἐκλεκτὴ δμῆγυρις ἦν ἐσπέραν τινα συνηθροισμένη ἐν τινὶ οἰκίᾳ, οὐ μακρὰν τῆς βασιλικῆς πλατείας, ἐν Κοπενάγῃ. Ἐκ τῶν προσκεκλημένων ἄλλοι μὲν εἶχον καταλάβει τὰς τραπέζας τοῦ χαρτοπικνίου, ἄλλοι δὲ περιέμενον ἀπάντησιν εἰς τὴν ἐξῆς ἐρώτησιν, ἥτις συχνότατα ἐμβάλλει εἰς μεγάλην ἀμηχανίαν τὰς οἰκοδεσποίνας.

— Πῶς θὰ διέλθωμεν τὴν ἐσπέραν;

Ἐν τούτοις οἱ τελευταῖοι οὗτοι, μέχρις οὐ εὗρωσι ἕτερον μέσον διασκεδάσεως, ἤρχισαν νὰ συζητῶσι περὶ διαφόρων ἀντικειμένων, καὶ μετὰ τῶν ἄλλων καὶ περὶ τῆς ἐποχῆς τοῦ μεσαίωνα. Τινὲς διετείνοντο ὅτι ἡ ἐποχὴ αὕτη ἦτο πολλῶ ὑπερτέρα τῆς ἐποχῆς ἡμῶν· ὁ γερουσιαστὴς Κνάπ πρὸ πάντων μετὰ τσαύτης ζέσεως ὑπεστήριζε τὴν γνώμην ταύτην, ὥστε ἡ οἰκο-

δέσποινα ἔλαβε τὸ μέρος του· ἀμφότεροι δὲ ἤρχισαν νὰ κατειρωνεύονται τὸν διάσημον Αἴρστεδ, ὅστις ἐν τῷ ἡμερολογίῳ του, συγκρίνων τὸ παρελθὸν πρὸς τὸ παρὸν, προτιμᾷ τὸ παρὸν. Κατὰ τὸ λέγειν τοῦ γερουσιαστοῦ, οὐδεμία ἐποχὴ ἦν ἱκανὴ νὰ συγκριθῇ πρὸς τὴν ἐποχὴν τῆς βασιλείας τοῦ βασιλέως τῆς Δανιμαρκίας Χάνς (Ἰωάννου).

Ἐνῶ πάντες ἀσχολοῦνται περὶ τὴν συζήτησιν τοῦ θέματος τούτου, ἐπισκεφθῶμεν ἡμεῖς τὸν ἀντιθάλαμον ἐνῶ οἱ προσκεκλημένοι εἶχον ἀποθέσει τοὺς μανδύας τὰς ῥάβδους καὶ τὰς πηλοβατίδας αὐτῶν *). Ἐκεῖ ἐκάθηντο δύο γυναῖκες, ὧν ἡ μὲν ἦτο νέα, ἡ δὲ γραῖα, καὶ τὰς ὁποίας ἐκ πρώτης ὄψεως θὰ ἐξελάμβανέ τις ὡς θαλαμηπόλους προσμενούσας τὰς κυρίας αὐτῶν. Ἀλλὰ, ἂν τις προσεκτικώτερον καὶ ἐγγύτερον παρετήρει αὐτάς, θὰ διέκρινεν εὐκόλως ὅτι δὲν ἦσαν ὑπηρετρίαι ἐκ τῶν συνήθων. Εἶχον ἥθος ἀρκούντως εὐγενές, τὰ χαρακτηριστικὰ αὐτῶν ἦν λεπτότατα, ἡ δὲ ἐνδυμασία κομψοτάτη.

Ἀμφότεραι τῷ ὄντι ἦσαν μοῖραι.

Ἡ νεωτέρα δὲν ἦτο αὐτὴ ἡ μοῖρα τῆς εὐτυχίας, ἀλλὰ θεράπεινα αὐτῆς, ἐπιφορτισμένη νὰ δωρῇ τοῖς ἀνθρώποις εὐτυχήματα ἐλαχίστου λόγου ἄξια. Ἡ ἐτέρα, εἶχε μορφήν αὐστηροτέραν καὶ ἦττον χαρίεσσαν· ἦν δ' αὕτη ἡ μοῖρα τῆς θλίψεως, ἥτις εἰς οὐδένᾳ ἐνεπιστεύετο τὰς ὑποθέσεις της, ἀλλὰ μόνῃ ἐξετέλει αὐτάς, βεβαία ὅτι τοιουτοτρόπως οὐδαμῶς ἤθελον παραμεληθῇ ἀλλ' ἀσφαλέστερον θὰ ἐγίνοντο.

Αἱ δύο μοῖραι διηγοῦντο πρὸς ἀλλήλας τι κατὰ τὸ διάστημα τῆς ἡμέρας διέπραξαν. Ἡ τῆς Εὐτυχίας ἀντιπρόσωπος ἐλάχιστα καὶ ἀσήμαντά τινα εἶχε νὰ διηγηθῇ. Ἐλεγεν ἐπὶ παραδείγματι πῶς διέσωσεν ἀπὸ τῆς βροχῆς τὸν καινουργῇ πῖλον νέου τινός, ὅστις δὲν εἶχε τὰ μέσα ν' ἀγοράζῃ συχνάκις· πῶς κατώρθωσεν, ἐντιμὸς τις ἀνὴρ νὰ χαιρετηθῇ ὑπὸ τινος προσώπου, θέσιν

*) Εἰς τὰς βορείους χώρας, ὅταν ὁ καιρὸς εἶναι ψυχρὸς καὶ βροχερός, ὑποδέονται ἐκτὸς τῶν ὑποδημάτων καὶ πηλοβατίδας (γαλότσαις), ἃς ἀφίενουσι συνήθως εἰς τὸν ἀντιθάλαμον ὅταν ἐπισκεπτιωνταίτινα.

μὲν κατέχοντος ὑψηλὴν, ἀλλ' ἀξίαν μηδεμίαν κεκτημένου· καὶ ἕτερα παραπλήσια τούτοις· τὸ τέλος τοῦ λόγου της ὅμως ἦτο ἀλλόκοτον ὀλίγον καὶ ἀρκούντως ἐνδιαφέρον.

— Δὲν πρέπει νὰ λησμονήσω, εἶπεν, ὅτι σήμερον εἶναι ἡ ἐπέτειος ἡμέρα τῆς γεννήσεώς μου, καὶ πρὸς τιμὴν τῆς ἡμέρας ταύτης θὰ καταθέσω ἐνταῦθα ἐν ζευγὸς θαυματουργῶν πηλοβατίδων. Ὅστις ὑποδεθῇ αὐτάς θέλει μετενεχθῇ εἰς οἶονδ' ἥποτε τόπον καὶ ἐποχὴν ἐπιθυμήσει. Οὕτω πως νομίζω ὅτι ὁ φέρων τὰς πηλοβατίδας μου ἔσται ὁ εὐτυχέστατος πάντων τῶν ἀνθρώπων.

— Νομίζεις; ὑπέλαβε τῆς θλίψεως ἡ μοῖρα· σύνελθε ἐκ τῆς ἀπάτης· θὰ καταστῇ τοῦναντίον ὁ δυστυχέστατος πάντων, καὶ θὰ εὐλογῇ τὴν στιγμὴν, καθ' ἣν θ' ἀπαλλαγῇ τῶν πηλοβατίδων σου.

— Ἀδύνατον· ἔπειτα θὰ ἴδωμεν· θὰ θέσω τὰς πηλοβατίδας μου ἐδῶ πλησίον τῆς θύρας, ὥστε ἀφεύκτως θὰ ὑποδεθῇ αὐτάς κατὰ λάθος κἀνείς, ἐξερχόμενος τῆς συναναστροφῆς.

Ὡς ἕκαστος βλέπει, ἡ συνδιάλεξις αὕτη τῶν μοιρῶν πολλὰ ὑπέσχετο.

II

Τὰ συμβάντα τοῦ γερουσιαστοῦ.

Ἦτο ἀργὰ πλέον ὅτε ὁ γερουσιαστὴς Κνάπ, ἐσυλλογίσθη νὰ ἐπιστρέψῃ εἰς τὴν κατοικίαν του. Εἶχε τὸν νοῦν του πάντοτε εἰς τὴν μακαρίαν ἐποχὴν τοῦ βασιλέως Χάνς, καὶ ἐσκέπτετο πόσον εὐδαίμονες ἦσαν οἱ ἄνθρωποι κατὰ τὸν μεσαίωνα. Ἐνῶ ἤτοιμάζετο εἰς τὸν ἀντιθάλαμον ὅπως ἐξέλθῃ, ὑπεδήσατο κατὰ τύχην, ἐπειδὴ ἦτο ἀφρημένος τὰς πηλοβατίδας τῆς Εὐτυχίας ἀντὶ τῶν ἰδικῶν του. Ἀκολούθως κατέβη. Ἀλλὰ χάρις εἰς τὴν μαγικὴν δύναμιν τῶν πηλοβατίδων, μετηνέχθη αἰφνης εἰς τὴν ἐποχὴν τοῦ βασιλέως Χάνς, τὴν ὁποίαν μετὰ τοσούτου ἐνθουσιασμοῦ ἐξύμνει.

Εὐθὺς δὲ ὡς ἐξῆλθεν οἱ πόδες του ἐβουλίσθησαν εἰς τὸν βόρβορον καὶ τὰς ἀκαθαρσίας, διότι ἐπὶ τῆς ἐποχῆς τοῦ βασιλέως Χάνς αἱ ὁδοὶ οὔτε ἐπεστρωμέναι ἦσαν, οὔτε πεζοδρόμια εἶχον.

— Τί ἐλκεῖνός καίρός! εἶπε καθ' ἑαυτὸν ὁ γερουσιαστής· δὲν δύναται κανεῖς νὰ διακρίνη τὰ πεζοδρόμια, καὶ οἱ φανοὶ ἐσβέσθησαν.

Ὁ οὐρανὸς ἦν^{*} συννεφώδης καὶ ζοφερός· ἡ δὲ σελήνη κατὰ διαλείμματα μόνον διέχεε φῶς ἀσθενὲς καὶ ὑποτρέμον. Ἐν τούτοις εἰς τὴν γωνίαν ὁδοῦ τινὸς λυχνία τις ἐπεκρέματο πρὸ εἰκονίσματος τῆς Παναγίας^{*)}. ἀλλὰ τὸ φῶς τῆς λυχνίας ταύτης ἦν τοσοῦτον ἀμυδρὸν, ὥστε μόλις ὅτε ἔφθασεν ὑποκάτω αὐτῆς, ὁ γερουσιαστής ἠδυνήθη νὰ τὴν ἴδῃ καὶ νὰ διακρίνῃ τὸ εἰκόνισμα.

— Θὰ ἦναι ἴσως τὸ ἐργαστήριόν τινος ἀρχαιοκαπήλου, ὁ ὁποῖος ἐλησμόνησε φαίνεται νὰ ἐμβάσῃ τὸ ἐμβλημα του, ἐσκέφθη ὁ Κνάπ.

Κατὰ τὴν αὐτὴν στιγμήν δύο ἄνδρες, φέροντες τὴν ἐνδυμασίαν τῆς ἐποχῆς τοῦ βασιλέως Χάνς διήλθον πρὸ αὐτοῦ.

— Περὶεργον! ἀνεφώνησαν ὁ Κνάπ, θὰ ἔρχονται πιθανὸν ἀπὸ κανένα χορὸν μετημφισμένων.

Λίφνης ἀντήχησεν ἐμβατήριόν τι θούριον σάλπισμα, ἡ δὲ ὁδὸς ἐφωτίσθη ὑπὸ τῶν φλογῶν δάδων. Ὁ γερουσιαστής ἔστη, καὶ εἶδε παρελάσουσιν πρὸ αὐτοῦ ἀλλόκοτον συνοδίαν. Μουσικοὶ φέροντες τύμπανα, σάλπιγγας καὶ κέρατα προεπορεύοντο καὶ ἐποιοῦν μέγιστον θόρυβον. Πρρχοντο ἀκούθως τοξόται καὶ ἀρβαλητοφόροι, καὶ ἐν τῷ μέσῳ πάντων τούτων, ὁ Κνάπ εἶδεν ἄνδρα τινὰ ῥασοφόρον.

— Ποῖος εἶναι οὗτος; ἠρώτησεν ἐκπληκτος.

— Εἶναι ὁ ἐπίσκοπος τῆς Σηλανδίας, ἀπεκρίναντο αὐτῷ.

— Κύριε ἐλέησον! ἀνέκραξε καὶ τί τὰ θέλει ὁ ἐπίσκοπος αὐτὰ τὰ τύμπανα καὶ τὰς δάδας καὶ τοὺς τοξότας!... Ὁχι, εἶναι ἀδύνατον...

Ἐν ᾧ ἐσπληγγίζετο τὴν παράδοξον ταύτην συνάντησίν του ὁ Κνάπ ἐπανέλαβε τὸν δρόμον του καὶ ἐγκαταλείπων ὀπισθεν αὐτοῦ τὸν περίπατον τῆς Αἰστεργάδης, διηυθύνθη

^{*)} Ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τοῦ Λαουθήρου, ἡ Δανη-μαρκία ἀνήκει εἰς τὴν προτεσταντικὴν ἐκκλησίαν. Πρὸ τῆς ἐποχῆς ταύτης ἀνήκεν εἰς τὴν καθολικὴν.

μέχρι τῆς μεγάλης γεφύρας ἣτις φέρει πρὸς τὸ νησίδιον τοῦ πύργου. Ἀλλ' ἡ γέφυρα εἶχε γίνῃ ἀφαντος, καὶ ὁ Κνάπ εἰς μάτην ἐζήτησεν αὐτήν. Εἶδε μόνον πρὸ αὐτοῦ ἀμμόδη παραλίαν καὶ πέραν ὧς μέγα μελανὸν σημεῖον τὴν νῆσον, εἰς ἣν ἤθελε νὰ πορευθῇ.

Δύο ἄνθρωποι τῷ ἐφώνησαν ἐκ τινος ἀκατίου.

— Ἀγαπᾶτε νὰ σᾶς περάσωμεν εἰς τὸ νησί;

— Εἰς τὸ νησί; τί κάθευθε καὶ μοῦ λέγετε αὐτοῦ; Ὁχι· θέλω νὰ ὑπάγω εἰς τὸ Χριστιανσχάφν καὶ ἐκεῖθεν εἰς τὴν μικρὰν ἀγοράν.

Οἱ λεμβοῦχοι ἐκθαμβοὶ παρετήρησαν τὸν Κνάπ χωρὶς ν' ἀποκριθῶσι.

— Δείξετέ μου μόνον, τᾶς παρακαλῶ, ἐπανέλαβεν ὁ γερουσιαστής, ποῦ εἶναι ἡ γέφυρα. Εἶναι ἐντροπὴ ἀκόμη αὐτὴν τὴν ὥραν νὰ μὴ ἔχουσιν ἀναμμένους τοὺς φανούς. Καὶ τί λάσπη! νομίζει κανεῖς ὅτι εὐρίσκετο εἰς ἔλος.

Οἱ λεμβοῦχοι γελῶντες τότε τῷ εἶπον λέξεις τινάς, τὰς ὁποίας δὲν ἐνόησε.

— Δὲν καταλαμβάνω τὰ κορακιστικά σας, εἶπε μετ' ὀργῆς, καὶ τοῖς ἔστρεψε τὰ νῶτα. Ποτέ μου δὲν εἶδα τοιαύτην ἀκαταστασίαν· τὸ καλλίτερον, τὸ ὁποῖον ἔχω νὰ κάμω εἶναι νὰ πάρω μίαν ἄμαξαν διὰ νὰ ἐπιστρέψω εἰς τὴν οἰκίαν μου.

Ἀλλ' ἐπειδὴ οὐδεμίαν ἄμαξαν διήρχετο ἐκεῖθεν, ἀπεφάσισε νὰ ἐπιστρέψῃ εἰς τὴν Αἰστεργάδην, ἐνθα εἶναι τὸ κυριώτερον ἄμαξοστάσιον.

Καθ' ἣν στιγμήν ἐφθάνεν εἰς τὸ ἄκρον τῆς ὁδοῦ, ἡ σελήνη διασχίζουσα τὰ νέφη ἐφωτίσε τὴν πόλιν.

— Ἀ! Θεέ μου! ποῖον εἶναι αὐτὸ τὸ μέρος; ἀνέκραζεν ὁ γερουσιαστής μὴ δυνάμενος ν' ἀναγνωρίσῃ τὴν βασιλικὴν πλατεῖαν καὶ τὴν ἀγοράν. Διότι ἀντὶ τούτων ἐξετείνετο πρὸ αὐτοῦ εὐρὺ ἔλος, διασχιζόμενον ὑπὸ διώρυγος πλατείας καὶ ὀρυμητικῆς ὡς χεῖμαρρος. Θάμνοι, καὶ ἄκανθαι καὶ βροῦλα κατεκάλυπτον τὸ ἔλος, ποῦ καὶ ποῦ δὲ ἠγαίροντο ξύλινά τινα παραπήγματα, χρησιμεύοντα, ὡς οἶνοπωλεῖα εἰς ὀλλανδοὺς ναύτας, ἐξ ὧν καὶ τὸ μέρος ἐκεῖνο ὠνομάζετο Ὀλλανδικὴ συνοικία.

— Ἡ θὰ εἶναι τοῦτο ἀποτέλεσμα ἀντικατοπτρισμοῦ, ἐψιθύρισεν ὁ Κνάπ, ἡ τὸ πόντος τὸ ὁποῖον ἐπὶ μ' ἔκαμε νὰ χάσω τὸν νοῦν μου.

Καὶ ἔστρεψε δρόμον.

Τότε παρετήρησε ὅτι σχεδὸν ὅλοι αἱ οἰκίαι ἦσαν ξύλιναι, αἱ δὲ στέγαι αὐτῶν ἦσαν ἐστρωμέναι δι' ἀχύρου.

— Τοῦτο εἶναι ἀκατανόητον, ἐπανέλαβεν· ἐν τούτοις μόνον ἐν ποτήριον ἔπιον· ἀλλὰ φαίνεται ὅτι αὐτὸ ἤρκεσε νὰ μου κάμῃ τὴν κεφαλὴν ἄνω κάτω. Αἰσθάνομαι ὅτι εἶμαι ἀρκούντως ἀσθενής... καλὸν θὰ ἦτο ἂν ἐπέστρεφον εἰς τὴν οἰκίαν, εἰς τὴν ὁποῖαν ἤμην, διὰ νὰ με περιποιηθῶσιν· ἴσως δὲν ἐκοιμήθησαν ἀκόμη.

Ζητεῖ τὴν οἰκίαν, ἀλλ' εἰς μάτην· ἡ θέσις ἐν ᾗ ὑπῆρχεν ἦν κενή.

— Ω! ἀλλ' αὐτὸ εἶναι τρομαρὴν! ἀνεφώνησε. Δὲν ἀναγνωρίζω πλέον οὔτε αὐτὴν τὴν Αἰστεργάδην. Δὲν βλέπω οὐδὲ ἐν ἐργαστήριον, ἀλλὰ παλαιὰς καὶ ἀθλίας καλύβας, ὡς εἰς τὰ πτωχότατα χωρία... Ἀ! βλέπω ὅτι ἀληθῶς πολὺ ἀσθενής εἶμαι. Ἐπὶ τέλους πρέπει νὰ ἔμβω εἰς κἀνὲν μέρος· δὲν δύναμαι νὰ διακνυκτερεύσω εἰς τὸ ὑπαιθρον.

Ἐν ᾧ ἐξηκολούθει τὸν δρόμον του, εἶδεν οἰκίαν τινά· ἐκ τῆς ἡμικλείστου θύρας ταύτης διέφευγον ἀκτίνες φωτός, ὅπερ ἰδὼν ὁ Κνάπ εἰσῆλθεν· ἡ οἰκία αὕτη ἦτο οἶνοπωλεῖον ἢ μάλλον εἶδος ζυθοπωλείου τῶν τότε χρόνων. Πέριξ τῶν τραπεζῶν ἔπινον εἰς μεγάλα ἀγγεῖα ἀρκετοὶ ἄνθρωποι, ναυτικοί, ἔμποροι, διάφοροι ἄλλοι πολῖται, καὶ τινες λόγιοι. Ἐπειδὴ δὲ πάντες συνωμίλουν καὶ συνεζήτουν θερμότητα καὶ μετὰ μεγάλου ἐνδιαφέροντος οὐδεὶς προσέσχε εἰς τὴν εἴσοδον τοῦ γερουσιαστοῦ.

— Συγγνώμην, εἶπεν οὗτος πρὸς τὴν οἶνοπώλιν, ἥτις ἦλθε πρὸς συνάντησιν αὐτοῦ, ἐπειδὴ δὲν εἶμαι τόσο καλὰ, δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ μοῦ εἰπῇτε ποῦ δύναμαι νὰ εὑρω μίαν ἁμαξάν διὰ νὰ ὑπάγω εἰς τὸ Χριστιανιστὴν;

Ἡ οἶνοπώλις τὸν παρετήρησεν ἐκπληκτος, ἐκίνησε τὴν κεφαλὴν καὶ ἤρχισε νὰ ὁμιλῇ γερμανικά. Ὁ γερουσιαστής νομίζων ὅτι δὲν ἐνόησεν ὅτι τῇ εἶπε δανιστὶ ἐπανέ-

λαβε γερμανιστὶ τὴν ἐρώτησίν του. Ἐκ τῆς προφορᾶς πρὸς δὲ καὶ ἐκ τῆς ἐνδυμασίας τοῦ Κνάπ ἐνόησεν αὕτη ὅτι εἶχε νὰ κάμῃ μὲ ξένον. Ὁ τι δὲ ἠδυνήθη νὰ ἐνοήσῃ ἦτο ὅτι δὲν ἦτο τόσο καλὰ· κατὰ συνέπειαν δὲ τῷ προσέφερεν ἀγγεῖόν τι, πλήρες ὕδρομέλιτος. Ἄν καὶ ὁ γερουσιαστής εὔρεν ὅτι τὸ ποτὸν τοῦτο εἶχε παράδοξον γεῦσιν, ἔπιεν ὅμως ὀλίγον, ἐκάθησεν εἰς τι θρονίον, καὶ στηρίξας τὴν κεφαλὴν ἐπὶ τῶν χειρῶν, ἤρχισε νὰ σκέπτηται περὶ τῶν συμβαινόντων αὐτῷ. Βλέπων δὲ ὅτι ἡ οἶνοπώλις ἐκράτει χαρτίον τι εἰς χεῖρας, ἠρώτησε μηχανικῶς πῶς εἰάν ἦτο δυνατὸν νὰ τῷ δώσῃ ἑσπερινήν τινα ἐφημερίδα.

Ὡς ἦν ἐπόμενον αὕτη δὲν ἐνόησε τί ἤθελε νὰ τῇ εἴπῃ, ἀλλὰ τῷ ἔδειξε τὸ χαρτίον, ὅπερ ἐκράτει. Ἦτο δὲ τοῦτο ζυλογραφία, παριστῶσα μετεωρολογικόν τι φαινόμενον παρατηρηθὲν ἐν Κολωνίᾳ.

— Διάβου! εἶπεν ὁ γερουσιαστής, ὑπερσυχαιστημένος διότι εὔρε ἀρχαιολογικὸν ἀντικείμενον τοσαύτης σπανιότητος καὶ ἀξίας. Πῶς τοσοῦτω σπάνιον πρᾶγμα εὑρίσκεται εἰς τὴν κατοχὴν σας; Εἶναι περιεργότατον, ἂν καὶ τὸ μετέωρον αὐτὸ καθ' ἑαυτὸ οὐδὲν ἔχει τὸ θαυμαστὸν, διότι εἶναι συνηθέστατον φαινόμενον εἰς τὰς βορείους χώρας καὶ εὐκολώτατα ἐξηγεῖται διὰ τοῦ ἡλεκτρισμοῦ ἐπειδὴ εἶναι βόρειον σέλας καὶ οὐδὲν ἄλλο.

Πολλοὶ τῶν παρακαθημένων, ἀκούσαντες τοὺς λόγους τούτους παρετήρησαν τὸν γερουσιαστὴν μετὰ προφανοῦς ἐκπλήξεως. Εἰς δ' ἐξ αὐτῶν ἠγέρθη καὶ ἀποκαλύψας μετὰ σεβασμοῦ τὴν κεφαλὴν, εἶπε μετ' ἡθους σοβαρωτάτου.

— Ὁ κύριος θὰ ἦναι ἀναντιρρήτως μέγας σοφός!

— Ἐγώ; ἀπεκρίνατο ὁ Κνάπ· παντάπασιν. Ἐγὼ ἀπλῶς ὀλίγας στοιχειώδεις γνώσεις ἐκ τῶν ἐπιστημῶν, ὡς τοσοῦτοι ἄλλοι.

— Modestia virtus, ἡ μετριοφροσύνη εἶναι ἀρετή. Ἐν τούτοις ἡ γνώμη, ἣν ἐξεφράσατε, καίτοι ἀλλόκοτος κατὰ τὸ φαινόμενον, ἔστιν ὅμως ἀξία μεγίστης προσοχῆς. Ergo suspendo meum iudicium. (Ὅθεν ἐπέχω γνώμην.)

— Μοὶ ἐπιτρέπετε μίαν ἐρώτησιν; ὑπέλαβεν ὁ γερουσιαστής· πρὸς τίνα ἔχω τὴν τιμὴν νὰ ὁμιλῶ.

— *Eimi Baccalaurus sanctae Scripturae* (τελοιοφόρος τῆς θεολογικῆς σχολῆς.)

Ἡ ἀπόκρισις αὕτη εὐχαρίστησε τὸν γερουσιαστήν, καθ' ὅσον μάλιστα ὁ τίτλος συνεβιδάζετο πρὸς τὸ ἐνδύμα.

— Θὰ ᾔηται ἀναμφιβόλως κἀνεὶς γέρων διδάσκαλος, ἐσκέφθη, παράξενος σχολαστικός, ὁποῖοι εὐρίσκονται ἀκόμη εἰς Ἰουτλάνδην.

— Ἄν καὶ ἐνταῦθα δὲν εἶναι ὁ κατάλληλος πρὸς διδασκαλίαν τόπος, *locus docendi*, ἐξηκολούθησεν ὁ θεολόγος, ἐν ταῦτοις σὰς παρακαλῶ θερμῶς ἵνα συνδιαλεχθῶμεν ὀλίγον. Ἀναμφιβόλως ἐμελετήσατε κατὰ βάθος τοὺς ἀρχαίους συγγραφεῖς.

— Ἀγαπῶ νὰ ἀναγινώσκω τὰ ὠφέλιμα καὶ σπουδαῖα συγγράμματα, καὶ αὐτὰ τὰ νέκ' ἀλλὰ δὲν μοι ἀρέσκουσι καθόλου τὰ μυθιστορήματα, ἐκεῖνα τοῦλάχιστον, τὰ ὁποῖα σήμερον εἶναι τοῦ συρμοῦ.

— Ἀ! εἶπεν ὁ ἕτερος μειδιῶν· εἰσὶ τίνα ὅμοις γεγραμμένα μὲ πνεῦμα. Εἰς τὴν αὐλὴν γίνεται μέγας λόγος περὶ αὐτῶν. Εἰς τὸν βασιλέα ἀρέσκει πρὸ πάντων τὸ ἐπιγραφόμενον Ἰφθὲν καὶ Γαουδιάν, τὸ ὁποῖον διηγεῖται τὰ συμβάντα τοῦ βασιλέως Ἀρθούρου καὶ τῶν ἵπποτῶν τῆς στρογγύλης τραπέζης.

— Δὲν γνωρίζω τὸ μυθιστόρημα αὐτό. Μήπως εἶναι τοῦ Ἀϊθέργ; *)

— Ὁχι, δὲν εἶναι τοῦ Ἀϊθέργ, εἶναι τοῦ Γοδεφρείδου φὸν Γκέμεν.

— Αὐτὸ εἶναι ἀρχαιότατον ὄνομα! Δὲν εἶναι νομίζω τὸ ὄνομα τοῦ πρώτου Δανοῦ τυπογράφου;

— Μάλιστα.

Ἄστος τις ἦλθε τότε καὶ ἔλαβε μέρος εἰς τὴν συνομιλίαν, ἤρχισε δὲ νὰ ὁμιλῇ περὶ τοῦ τρομεροῦ λοιμοῦ, ὅστις πρὸ τινῶν ἐτῶν — καὶ ἐνόει τὸ 1484 — ἠρήμωσε τὴν χώραν. Ὁ Κνάπ ὠμίλησε καὶ αὐτὸς νομίζων

*) Σύγχρονος Δανὸς μυθιστοριογράφος. Τὸ δὲ ἀνωτέρω ἀναφερόμενον εἶναι ἐν τῶν ἱπποτικῶν μυθιστορημάτων τοῦ μεσαίωνα, ἅτινα οἱ Γάλλοι διακρίνουσιν ὑπὸ τὴν ἐπωνυμίαν *Bibliothèque bleue*.

ὅτι ἐπρόκειτο περὶ τῆς χολέρας. Εἶπόν τινα προσέτι περὶ τοῦ τελευταίου πολέμου τῶν πειρατῶν, τοῦ κατὰ τὸ 1490 συμβάντος, κατέχοντος ἔτι τὰ πνεύματα πάντων. «Οἱ Ἀγγλοὶ πειραταί, ἔλεγον, ἐλεηλάτησαν πλοῖόν τι, σχεδὸν εἰς τὸν λιμένα.» Ὁ δὲ γερουσιαστής ὅστις ἦν αὐτόπτης μάρτυς τοῦ κατὰ τὸ 1801 βομβαρδισμοῦ, νομίζων ὅτι γίνεται λόγος περὶ τοῦ τότε πολέμου τῶν Ἀγγλῶν πρὸς τοὺς Δανοὺς ὠμίλησε θερμότατα κατὰ τῶν υἱῶν τῆς Ἀλβιῶνος. Ἀλλ' ἀκολούθως ἡ συνδιάλεξις περιεπλάκη ἐπὶ μᾶλλον. Ὁ γέρων θεολόγος ἦτο ἀμαθὴς εἰς βαθμὸν ἐκπληκτικόν, παρεξενεύετο δὲ καὶ δι' αὐτὰς τὰς ἀπλουστάτας ἐξηγήσεις, τὰς ὁποίας ἐδίδεν ὁ γερουσιαστής, καὶ ἐνόμιζεν ὅτι ἦσαν πλάσματα τῆς φαντασίας αὐτοῦ. Ἐνόμισε δ' ἐπὶ τέλους καλὸν νὰ ἐκφύγῃ, ρίπτων εἰς τὸ μέσον λατινικὴν τινα φρασεολογίαν ἀλλ' οὐδόλως τοῦτο ὠφέλησεν, καὶ ἂν μὴ ἡ οἰνοπῶλις παρενέβαινε, Κύριος οἶδε τί θ' ἀπεγίνετο.

— Πῶς εἴσθε τώρα ἠρώτησε τὸν γερουσιαστήν, κινουῖσα αὐτὸν ἐκ τῆς χειρίδος.

Ἡ ἐρώτησις αὕτη ἔκαμε τὸν Κνάπ νὰ συνέλθῃ εἰς ἑαυτόν. Ἐν τῇ ζωηρότητι τῆς συζητήσεως εἶχε λησμονήσῃ καθ' ὁλοκληρίαν τὰ συμβάντα αὐτῶ.

— Θεέ μου! ποῦ εἶμαι; εἶπε μετὰ τρόμου, αἰσθανόμενος ὅτι ἐκινδύνευε νὰ παραφρονήσῃ.

— Ἄς πῖωμεν! ἄς πῖωμεν! ἀνέκραξεν ὁ ἄστος· ἄς πῖωμεν ὑδρόμελι καὶ ζῦθον τῆς Βρέμης! Δὲν θ' ἀρνηθῆτε νὰ πῖντε μεθ' ἡμῶν προσέθεσε, στραφεὶς πρὸς τὸν Κνάπ.

Δύο ὑπηρέτριαι, ὧν τὴν κεφαλὴν ἐκάλυπτε δίχρουν κάλυμμα, εἰσῆλθον καὶ ἐγέμισαν τὰ ποτήρια. Ὁ γερουσιαστής ἦν σχεδὸν παράφρων· οἱ λόγοι τοῦ βαθμηδὸν καθίσταντο ἀσυνάρτητοι, ὅταν δὲ τις τῶν συμποτῶν εἶπε μεμφόμενος αὐτὸν ὅτι εἶναι μεθυσμένος, ἠναγκάσθη νὰ παραδεχθῇ ταπεινότατα τὴν γνώμην ταύτην καὶ νὰ ζητήσῃ ἐκ νέου μίαν ἄμαξαν.

Ὅταν ἤκουσαν τὴν λέξιν ἄμαξαν, πάντες ἐνόμισαν ὅτι τοῖς ὠμίλει μοσχοβιτικά.

Οὐδέποτε ὁ Κνάπ εἶχεν εἰς τὴν ζωὴν τοῦδε ἀνθρώπους τοσοῦτον ἀπλοῦς καὶ ἀγροίκους.

— Τῇ ἀληθείᾳ, ἐσκέφθη, θὰ ἔλεγέ τις ὅτι ἡ χώρα ἐβυθίσθη ἐκ νέου εἰς τὰ σκότη τῆς εἰδωλολατρείας... ὦ! βεβαίως χειροτέρας στιγμὰς ἀπὸ αὐτὰς δὲν διῆλθον ποτὲ ἐπὶ ζωῆς μου.

Τότε τῷ ἦλθεν ἡ ἰδέα, νὰ διέλθῃ ὑπὸ τὴν τράπεζαν, ὅπως ἀπαρατήρητος διαφύγῃ· ἀλλ' ἐν ᾧ προσεπάθει νὰ ἐκτελέσῃ τὸ σχέδιόν του, οἱ συμπόται τὸν εἶδον καὶ τὸν συνέλαβον ἐκ τῶν ποδῶν. Ἐν τῇ πάλῃ αἱ πηλοβατίδες ἔπεσον, καὶ μετ' αὐτῶν ἡ γοητεία διελύθη.

Ὅταν ὁ γερουσιαστής συνήλθε, διέκρινε πρὸ αὐτοῦ λαμπρὸν φανὸν, καὶ ὀπισθεν τοῦτου μεγάλην τινὰ οἰκίαν. Ἦτο ἡ Αἰστεργάδη, ἡ ἐξαισία Αἰστεργάδη. Ἀνεγνώρισεν οὕτω καθ' ὁλοκληρίαν τὴν συνοικίαν, εἶδε δὲ πρὸ αὐτοῦ ἕνα νυκτοφύλακα, κοιμώμενον ἐπὶ τινος κλίμακος.

— Θεέ μου, Θεέ μου! ἀνέκραξε. Πῶς ἐκοιμήθην, καὶ τί ὄνειρά τα εἶδον!.. Ἄ, ἐπὶ τέλους αὐτὴ εἶναι ἡ Αἰστεργάδη. Πόσον ὠραία εἶναι καὶ πόσον καλὰ φωτίζεται. Εἶναι φρικτὸν, τῷ ὄντι, ἐν μόνον ποτήριον πόντις νὰ με φέρῃ εἰς αὐτὴν τὴν κατὰστασιν... ποτὲ δὲν θὰ το ἐπίστευον!

Μετὰ δύο λεπτὰ εὐρίσκετο ἐν τινι ἀμάξῃ συρομένη ὑπὸ δύο ὠκυποδεστάτων ἵππων, καὶ διευθύνετο εἰς τὸ Χριστιανοχάφν. Ἐσυλλογίσθη τοὺς ἐλπεινοὺς χρόνους τῆς βαρβαρότητος, οὗς ὠνειρεύθη· καὶ ἐξετίμησεν ἐξ ὅλης καρδίας τὰς πραγματικότητας τοῦ παρόντος αἰῶνος, ὅστις ἂν καὶ ἔχῃ πολλὰ ἐλαττώματα, εἶναι ὁμῶς μυριάκις προτιμώτερος τῶν παρελθόντων.

III

Τὰ συμβάντα τοῦ νυκτοφύλακος

— Νὰ ἕνα ζευγάρι πηλοβατίδες, εἶπεν ὁ νυκτοφύλαξ ἐξυπνήσας· θὰ εἶναι φαίνεται τοῦ ἀξιωματικοῦ, ὁ ὅποιος κατοικεῖ εἰς αὐτὴν ἐπάνω τὴν οἰκίαν, ἀφ' οὗ εἶναι εἰς τὴν θύραν του.

Ὁ τίμιος νυκτοφύλαξ εὐχαρίστως θὰ ἐκτύπα τὸν κώδωνα τῆς οἰκίας, ὅπως τῷ ἀνοίξωσι καὶ ἀποδώσῃ τὰς πηλοβατίδας· ἀλλ' ἐσκέφθη ὅτι ἐνδεχόμενον ἦτο νὰ ἐξυ-

πνήσωσιν ἐκ τούτου ὅλοι οἱ κάτοικοι τῆς οἰκίας καὶ διὰ τοῦτο δὲν το ἔκαμε.

— Θὰ ἦτο ἀληθῶς πολὺ εὐχάριστον, ἐσκέφθη ἀκολουθῶς, παρατηρῶν τὰς πηλοβατίδας νὰ ἔχῃ κἀνείς τοιαῦτα ὑποδήματα. Τὸ δέριμα εἶναι τόσο μαλακόν, καὶ θὰ μοῦ πηγαίνωσι τόσο ὠραία!

Καὶ ὁ νυκτοφύλαξ ἐφόρεσε τὰς πηλοβατίδας. Μετὰ ταῦτα αἱ σκέψεις του ἐστράφησαν ἀλλαχοῦ, ἅμα παρετήρησε τὸ παράθυρον τοῦ ἀξιωματικοῦ φωτιζόμενον ὑπὸ τοῦ φωτός τοῦ δωματίου καὶ τὴν σκιάν τοῦ ἀξιωματικοῦ τούτου διαγραφομένην διὰ μέσου τῶν βέλων.

— Τί παράξενος εἶναι αὐτὸς ὁ κόσμος! Νὰ αὐτὸς ὁ ἀξιωματικὸς, ὁ ὅποιος περιπατεῖ ἐκεῖ ἐπάνω εἰς τὸ δωματίον του, ἐν ᾧ ἡδύνετο νὰ κοιμᾶται πολὺ καλὰ εἰς τὸ μαλακὸν κρεβάτι του... Ἄ! τί εὐτυχὴς ἄνθρωπος εἶναι!... δὲν ἔχει οὔτε γυναῖκα οὔτε παιδιὰ· δὲν εἶναι καθὼς ἐμέ· δὲν εἰζεύρει τί θὰ εἰπῇ νὰ γυρίσῃ κἀνείς ὅλην τὴν νύκτα τοὺς δρόμους, διὰ νὰ φωνάζῃ τὰς ὥρας εἰς τοὺς ἀνθρώπους ὅπου κοιμῶνται. Πόσον ἤθελα νὰ ἦμην εἰς τὴν θέσιν του! τί εὐτυχὴς θὰ ἦμην!

Μόλις ἔκαμε τὴν εὐχὴν ταύτην, καὶ αἱ μαγικαὶ πηλοβατίδες ἐπράγματοποίησαν αὐτήν. Ὡστε ὁ νυκτοφύλαξ μετηνέχθη εἰς τὴν θέσιν καὶ τὸ δέριμα τοῦ ἀξιωματικοῦ τοῦ ὁποίου τὴν τύχην ἐζήλευε τοσοῦτον.

Περιπάτει μετὰ ταραχῆς εἰς τὸ δωματίον του, κρατῶν εἰς χεῖρας τεμάχιον χάρτου ῥοδίνου χρώματος, ἐφ' οὗ ἦσαν γεγραμμένοι στίχοι τινὲς ὑπὸ τοῦ ἰδίου ἀξιωματικοῦ πεποιημένοι. Οὐχὶ ὅτι ἦτο οὗτος ποιητής· ἀλλ' εἰς τὸν κόσμον τοῦτον οὐδὲν πνεῦμα στερεῖται στιγμῶν λυρισμοῦ, καθ' ἃς οἱ στοχασμοὶ μορφοῦνται εἰς ποίημα.

« Ἄν ἦμην πλούσιος! ἔλεγε τὸ ποίημα. Πόσα χρυσὰ ὄνειρα, πόσων σχεδίων πληθύν, δὲν ἐνέκλειεν ἡ εὐχὴ αὕτη, ἣν παιδίον ἔτι μεστὸς ἐλπίδων ἐξέφραζον. Θὰ γίνω, ἔλεγον, στρατιωτικὸς, καὶ θὰ κρεμάσω εἰς τὴν ζώνην ξίφος, τὸ ὅποιον θὰ σύρω ἀλαζών· θὰ φορέσω στολὴν, κράνος, καὶ τοὺς ὤμους θὰ κοσμήσω διὰ χρυσῶν ἐπωμίδων... Πῶς ἔχω πάντα ταῦτα, εἰμαι

ἀξιωματικός· ἀλλ' ἐγενόμην εὐτυχής;... ὦ, τὸ εἰξεύρει ὁ Θεός!

» Πόσον εὐτυχής ἤμην ἄλλοτε, τὰς ἐσπέρας ἐκείνας ὅτε πλησίον μου, παρὰ τὴν ἐστίαν ἐκάθητο κόρη μικρά, ἑπταετής. Τῇ διηγούμενῃ τότε ὠραίας φανταστικῆς ἱστορίας, ἱστορίας μάγων καὶ φαντασμάτων, περατουμένας πάντοτε δι' εὐχαρίστου λύσεως. Ἐκείνη μὲ ἠκραζέτο φαιδρὰ καὶ εὐχαρις, καὶ ἠύχαριστεῖτο, ἠύχαριστεῖτο πολὺ, διότι ἡ παιδικὴ ἡλικία ἀγνοεῖ ἄλλας ἡδονάς. ὦ, ἤμην πλούσιος τότε, ἀλλ' ὁ πλοῦτός μου οὔτε εἰς χρυσὸν, οὔτε εἰς ἄργυρον συνίστατο... ὦ, τὸ εἰξεύρει ὁ Θεός.

» Ἄν ἤμην πλούσιος! ἔλεγον καὶ πάλιν, διότι ἡ μικρά μου παιδικὴ φίλη ἐμεγάλωσε πλέον· ἐγένετο τοσοῦτον ὠραία, τοσοῦτον θελκτικὴ, τοσοῦτον ἀγαθὴ!... Ἄ! ἂν ἐμάντευε μόναν τῆς καρδίας μου τὴν ἱστορίαν! Ἄν μοι ἐμειδία καὶ πάλιν, μὲ τὸ χάριεν ἐκεῖνο μειδιάματά της, ὡς ἄλλοτε!... Ἀλλοίμονον, εἶμαι πτωχός, πολὺ πτωχότερος ἀπὸ ἄλλοτε... ὦ! οὕτω θέλει ὁ Θεός.

» Μόνοι οἱ στίχοι μου ἐν τῇ δυστυχίᾳ μὲ παρηγοροῦσιν, οἱ στίχοι μου, ἐν οἷς ἡ ψυχὴ μου μετὰ τῶν θλίψεων τῆς ἀπομονοῦται. Εἴθε νὰ προσπέσωσί ποτε οἱ στίχοι οὗτοι πρὸ τῶν ὀρθαλμῶν σου, ὦ σὺ, ἣν ἠγάπησα, εἴθε νὰ σοι ἀναμνήσωσιν ἡμέρας παλαιάς, ἡμέρας τοσοῦτω προσφιλεῖς εἰς ἐμὲ, καὶ εἰς σέ ἴσως· καθ' ἃς ἡ ἀφελής σου ἀγάπη ἐπλήρου με εὐτυχίας, ἣν οὐδέποτε πλέον θέλω ἀπολαύσει... Ἀλλ' ὄχι! κάλλιον νὰ μὴ ἀναγνώσῃς αὐτοὺς, κάλλιον νὰ μὴ τοὺς ἐννοήσῃς! εἶμαι πτωχός καὶ θλιβερόν εἶναι τὸ μέλλον μου... Ἰλαεὶς ἃς μοι γίνῃ ὁ Θεός.»

Τοιοῦτους στίχους δύναται τις νὰ κάμνῃ ὅταν ᾖ ἐρωτευμένος, ἀλλ' ἐὰν ἔχῃ ὀλίγην κρίσιν δὲν θὰ δημοσιεύσῃ αὐτοὺς ποτέ. Ἐν τούτοις ἀπεικονίζετο ἐν αὐτοῖς ζωηρότατα ἡ κατάστασις τοῦ δυστυχικοῦ ἀξιωματικοῦ. Ἀξιωματικός, ἐρωτευμένος καὶ πτωχός· τριάς ἀπαισία! πικρὰ εἰρωνεία τῆς τύχης! Ὁ ταλαίπωρος τὸ ἠσθάνετο. Ἐστήριξε τὴν κεφαλὴν ἐπὶ τοῦ σιδηροῦ τοῦ παραθύρου μοχλοῦ καὶ ἐστέναξε μακρόν.

— Ὁ πτωχός αὐτὸς νυκτοφύλαξ, εἶπε καθ' ἑαυτὸν, ὁ ὁποῖος κοιμάται ἐκεῖ κάτω εἰς τὴν ὁδὸν ἐπὶ τοῦ πεζοδρομίου, δὲν εἶναι χιλιάκις εὐτυχέστερος ἐμοῦ; Ἀγνοεῖ τί ἐστὶ τὸ νὰ ἐπιθυμῇ τις φλογερῶς τι καὶ νὰ μὴ δύναται ν' ἀπολαύσῃ αὐτό. Ἀγνοεῖ τί θὰ εἴπῃ δυστυχία. Ἐχει σύζυγον καὶ τέκνα, τὰ ὁποῖα κλαίουσιν ὅταν κλαίῃ καὶ γελῶσιν ὅταν γελᾷ. Δὲν βασανίζει τὸ πνεῦμά του, καὶ ἀποδέχεται φιλοσοφικῶς τὸν βίον οἷος εἶναι. Εὐτυχής αὐτός! Πόσον ἐπεθύμουν νὰ ἦμαι εἰς τὴν θέσιν του!

Πάραυτα ὁ νυκτοφύλαξ ἐγένετο πάλιν νυκτοφύλαξ.

— Ἄ! τί τρομερὸν ὄνειρον ἦτο αὐτό! ἀνεφώνησε! Ἐόλεπα πῶς ἤμην ὁ ἀξιωματικός αὐτὸς ἐκεῖ ἐπάνω, καὶ ἡ θέσις μου δὲν ἦτο τόσῳ πολὺ εὐχάριστος. Δὲν εἶχα οὔτε γυναῖκα οὔτε παιδί, καὶ ὅταν ἐπέστρεφα εἰς τὸ σπῖτι μου θὰ ἤμην ἔρημος! Ποτὲ δὲν θὰ ἠδυνάμην νὰ ζήτῳ αὐτὴν τὴν ζωὴν.

Καὶ ἠγέρθη, ἀνακινήσας τὴν κεφαλὴν. Δὲν ἀπετίναξεν ὅμως τὸ πιέζον αὐτὸν ὄνειρον, διότι ἔφερεν ἔτι τὰς πηλοβατίδας εἰς τοὺς πόδας.

Διάττων τις ἀστὴρ ἔπεσε, χαράξας φωτεινὴν γραμμὴν.

— Ἴδου ἀκόμη ἐν ἄστρον πίπτει, εἶπε, καὶ ἐν τούτοις ὁ ἀριθμὸς αὐτῶν δὲν ὀλιγοστεύει. Πόσον εἶμαι περίεργος νὰ ἴδω τὰ ὠραῖα ταῦτα φῶτα ἐκ τοῦ πλησίον. Καὶ πρὸ πάντων τὴν σελήνην, ἡ ὁποία εἶναι χονδρηντέρα ἀπὸ ὅλα τὰ ἄλλα ἄστρα... Μετὰ τὸν θάνατόν μας, λέγει ὁ φοιτητής τοῦ ὁποίου τὰ ῥοῦχα πλύνει ἡ γυναῖκά μου, πετῶμεν ἀπὸ ἄστρον εἰς ἄστρον· αὐτὸ εἶναι ψεῦμα μὲ οὐρά! Ἄν ἦτο ὅμως ἀληθινόν θὰ ἦτο πολὺ ὠραῖον πρᾶγμα!... Ἄ! ἂν ἠδυνάμην μ' ἓνα πήδημα νὰ φθάσω ἕως ἐκεῖ ἐπάνω!...

Εἰσὶ τινες εὐχαί, τὰς ὁποίας καλὸν θὰ ἦτο νὰ ἐσκέπτετό τις πρὶν τὰς κάμῃ. Ἡ σκέψις μάλιστα καθίσταται ἀναγκαιοτέρα ὅταν φέρῃ τις εἰς τοὺς πόδας τὰς πηλοβατίδας τῆς εὐτυχίας. Ἀκούσατε τί συνέβη εἰς τὸν νυκτοφύλακα καὶ ἃς σας χρησιμεύσῃ τοῦτο ὡς παράδειγμα.

Πάντες γνωρίζομεν μετὰ πόσης ταχύτητος μεταφέρει ἡμᾶς ὁ ἀτμός· ἐδοκιμάσαμεν τοῦτο εἴτε εἰς τὰ ἀτμόπλοια, εἴτε εἰς τοὺς σιδηροδρόμους, εἴτε δὲν ἤξεύρω ποῦ· ἡ ταχύτης αὕτη παραβαλλομένη πρὸς τὴν ταχύτητα τῆς κινήσεως τοῦ φωτός, ἔχει τὴν αὐτὴν ἀναλογίαν, ἣν καὶ ἡ τοῦ κοχλίου παραβαλλομένη πρὸς τὴν ἡμετέραν. Τὸ φῶς κινεῖται ἐν τῷ διαστήματι μετὰ ταχύτητος κατὰ δεκαενέα ἑκατομμύρια φορὰς ἀνωτέρας τῆς ταχύτητος τοῦ καλλιτέρου ἵππου· καὶ ἐν τούτοις ὁ ἠλεκτρισμὸς εἶναι ταχύτερος ἔτι. Ὁ θάνατος εἶναι ἠλεκτρικὸν κτύπημα, βάλλον τὴν ἡμετέραν καρδίαν· καὶ ἡ ψυχὴ ἡμῶν ἀποτινάσσουσα τὸ γῆινον αὐτῆς περίβλημα πετᾷ ἐπὶ πτερύγων ἠλεκτρισμοῦ. Ὅπως ἐκ τῆς ἐστίας αὐτοῦ κατέλθῃ εἰς τὴν γῆν τὸ φῶς τοῦ ἡλίου ἀπαιτεῖ ὀκτὼ λεπτὰ καὶ τινὰ δευτερόλεπτα, ἀλλ' ἡ ψυχὴ πετᾷ ταχύτερον ἔτι.

Ὁ νυκτοφύλαξ ἐν διαστήματι ὀλίγων δευτερολέπτων διήνυσσε τὰς ἑκατοντακισχιλίας λεύγας, αἵτινες διαχωρίζουσιν ἡμᾶς ἀπὸ τῆς σελήνης, ἥτις ὡς γνωστὸν, ἐστὶν ἐσχηματισμένη ἐξ ὕλης πολλῇ ἐλαφροτέρας τῆς τοῦ πλανήτου ἡμῶν, καὶ ἦν δυνάμεθα νὰ παρομοιάσωμεν πρὸς νεράδας χιόνος. Εὐρέθη δὲ ἐπὶ τῆς κορυφῆς ἐνὸς τῶν ὀρέων ἐκείνων, αἵτινα ἀπεικονίζονται ἐν τῷ χάρτι τῆς σελήνης, τῷ ὑπὸ τοῦ σοφοῦ Muller συνταχθέντι. Τὸ ὄρος τοῦτο ἠνοίγετο εἰς σχῆμα μεγάλου χωνίου, εἰς οὗ τὸ βάθος ἐξετείνετο μία πόλις, ἣν δὲν δυνάμεθα καταλληλότερον νὰ ζωγραφίσωμεν, ἢ παρομοιάζοντες πρὸς λεύκωμα ὡοῦ διακεχυμένου ἐπὶ ποτηρίου πλήρους ὕδατος. Αἱ οἰκίαι, οἱ πύργοι, οἱ θόλοι, οἱ ἐξῶσται ἦσαν κατεσκευασμένοι ἐκ μαλακῆς τινὸς ὕλης, καὶ ἐφαίνοντο ὡσεὶ στροφοδινούμεναι ἐν τῇ λεπτοτάτῃ ἀτμοσφαίρᾳ. Ὁ νυκτοφύλαξ παρετήρει πάντα ταῦτα, ἐν ᾧ ὑπεράνω τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ ἐπλανᾶτο ἡ ἡμετέρα γῆ, ὁμοία πρὸς μέγα πορφυροῦν ἀερόστατον.

Ἐντὸς μικροῦ διέκρινε πληθὺν ὄντων τὰ ὁποῖα ἠδύνατό τις νὰ ἐκλάβῃ ὡς ἀνθρώπους, καὶ τοὶ ἡ φυσιογνωμία αὐτῶν ἦτο πολὺ τῆς ἡμετέρας διάφορος. Καὶ θὰ ἦτο πολὺ περίεργον ἂν ἐπεχείρει τις ν' ἀπεικονίσῃ αὐτὰ· τιθέμενα ἐπὶ ὕφασμάτων θὰ ἐ-

σχημάτιζον παραδοξότατα ἀραβουργήματα.

Τὰ ζῶντα καὶ κινούμενα ταῦτα ὄντα εἶχον γλῶσσαν, ἣν ἀναμφιβόλως ὁ νυκτοφύλαξ δὲν εἶχε μάθει, ἀλλὰ τὴν ὁποίαν παραδόξως ἐνόει, διότι φαίνεται ἡ ψυχὴ ἡμῶν ἔχει προτερήματα, ὧν τὴν ἑκτασιν ἡμεῖς ἀγνοοῦμεν. Οὕτω λοιπὸν ὁ νυκτοφύλαξ ἐνόει ἄριστα τί οἱ σεληνῖται συνδιελέγοντο.

Ὁμιλὸς τις σεληνιτῶν συνεζήτει περὶ τῆς φύσεως τοῦ ἡμετέρου πλανήτου· ἀμφέβαλλον δὲ ἂν κατοικεῖται. Κατ' αὐτοὺς ὁ ἀῆρ ἐν τῷ ἡμετέρῳ πλανήτῃ θὰ ἦτο πυκνότερος ὥστε θὰ ἦτο ἀδύνατον ὃν ἀνθρώπινον ν' ἀναπνεύσῃ αὐτόν. Ὑπέθετον λοιπὸν ὅτι μόνη ἡ σελήνη ἐξ ὕλων τῶν σφαιρῶν, αἵτινες κυλίσονται ἐν τῷ διαστήματι εἶναι κατοικήσιμος, καὶ ἐθεώρουν ἑαυτοὺς μόνους κατοίκους τοῦ σύμπαντος. Μετὰ ταῦτα ἤρχισαν νὰ ὁμιλῶσι περὶ πολιτικῶν.

Εἶναι κατάλληλος, νομίζομεν τώρα πλέον ἡ στιγμή νὰ ἀφήσωμεν τοὺς ἐν τῇ σελήνῃ καὶ νὰ κατέλθωμεν εἰς τὰς ὁδοὺς τῆς Κοπεγχάγης, ὅπως ἴδωμεν τί ἀπέγεινε τὸ σῶμα τοῦ νυκτοφύλακος.

Εἶχε μείνει εἰς τὸ πεζοδρόμιον, ἀκίνητος, μὲ τὴν ράβδον τοῦ εἰς χεῖρας, καὶ τὸ βλέμμα ἐστραμένον πρὸς τὴν σελήνην, ὅπου ἡ ψυχὴ τοῦ ἐταξείδευε.

— Ἐ! νυκτοφύλακα, δέν με λέγεις τί ὦρα εἶναι; ἠρώτησεν εἰς διαβάτης, ὅστις μὴ λαμβάνων ἀπάντησιν, τὸν ἐσυρεν ἐκ τῆς ῥινός, ὅπως τὸν ἐξυπνήσῃ.

Τὸ σῶμα ἀπώλεσε τὴν ἰσαρρόπιάν. καὶ ἔπεσε χαμαὶ ὡς σῶμα νεκροῦ. Ὁ διαβάτης ἔφυγε δραματικῶς, τὴν δ' ἐπαύριον εὗρον εἰς τὴν ὁδὸν τὸν ἀτυχῆ νυκτοφύλακα ὠχρὸν, κρύον καὶ ἄψυχον. Τὸν μετήνεγκον λοιπὸν εἰς τὸ νοσοκομεῖον.

Θὰ ἦτο ἀληθῶς ἀρκετὰ περίεργον πρᾶγμα ἂν ἐβλέπε τις τὴν ψυχὴν τοῦ νυκτοφύλακος ἐπιστρέφουσιν ἐκ τῆς εἰς τὴν σελήνην ἐκδρομῆς αὐτῆς. Μὴ εὐρίσκουσα τὸ σῶμά της ἐπὶ τῆς ὁδοῦ, δὲν θὰ ἦτο παράδοξον ἂν ἐπορεύετο εἰς τὴν ἀστυνομίαν, ὅπως ἀναζητήσῃ αὐτὸ, ὡς πρᾶγμα ἀπωλεσθέν· ἢ θὰ κατεχώρει εἰδοποιήσεις εἰς τὰς ἐφημερίδας, ἐν οἷς θ' ἀνηγγέλλετο ὅτι ζητεῖται τὸ ἀπωλεσθέν σῶμα τοῦ νυκτοφύλακος· τέλος θὰ

τὸ εὑρίσκειν εἰς τὸ νοσοκομεῖον· ἀλλὰ δὲν πρέπει ν' ἀνησυχῶμεν περὶ τῆς ψυχῆς, ὅταν οἰκεία συνειδήσει ἐνεργεῖ· διότι τὸ σῶμα μόνον ἀποκαθίστησιν αὐτὴν ἡλίθιον.

Μετακομισθὲν εἰς τὸ νοσοκομεῖον, τὸ σῶμα τοῦ νυκτοφύλακος κατετέθη εἰς τὴν αἴθουσαν τῆς ἀνατορίας, καὶ ἐκδύοντες αὐτὸ ἀφῆρεςαν καὶ τὰς πηλοδατίδας. Τότε παρעוּת הָ ה' ψυχὴ συνηνώθη μετὰ τοῦ σώματος, καὶ ὁ ἄνθρωπος ἀποκατασταθεὶς ἄρτιος, ἐγένετο πολὺ καλὰ εἰς τὴν ὑγίειαν του. Διεκήρυξεν ὅτι ποτὲ εἰς ὅλην του τὴν ζωὴν δὲν ἐπέρατε χειρότεραν νύκτα, καὶ ὅτι ὅλους τοὺς θησαυροὺς τοῦ κόσμου ἂν τῷ ἔδιδον δὲν θὰ συγκατένευε νὰ πάθῃ τὰ αὐτά. Καὶ ταῦτα εἰπὼν ἔφυγε τοῦ νοσοκομείου· ἀλλ' αἱ πηλοδατίδες ἔμεινον ἐν αὐτῷ.

(Κατὰ τὸ δανικὸν τοῦ Andersen.)

Ἐπεταὶ τὸ τέλος. Ν. Γ. Π.

Τὴν παρελθοῦσαν Τρίτην, 21 Μαρτίου, διεχύθη εἰς τὴν πόλιν αἴφνης ὅτι ὁ πολῦτιμος ἡμῶν φίλος, ὁ πολυμαθὴς καὶ μεγαλόνομος νέος Δημήτριος Παπαρρηγόπουλος, ἐξέπνευσε τὴν νύκτα ἐκ κεραυνώδους ἀποπληξίας τοῦ ἐγκεφάλου. Οὐδέποτε ἴσως ἡ πόλις τῶν Ἀθηνῶν συνησθάνθη τοσοῦτον ἀλγεινὴν καὶ βαθεῖαν τὴν ὁδύνην ἐπὶ τῷ θανάτῳ νέου ἀνθρώπου, διότι ἐν τῷ προσώπῳ τοῦ ἀρίστου τούτου βλαστοῦ τῆς νέας γενεᾶς, οἱ γονεῖς τοῦ ὅλου ἔθνους εἶδαν σβεννυμένην μεγάλην ἐλπίδα καὶ ἡ ἀπανταχοῦ Ἑλληνικὴ νεότης ἀπολλύμενον ἓνα ἀρχηγόν. Ὅ,τι καὶ ἂν εἵπωμεν περὶ τοῦ Δημητρίου Παπαρρηγόπουλου εἶνε πάντοτε ἔλασσον τῆς ἀληθείας καὶ τοῦ δικαίου· διότι ἦτο ἀληθῶς, πράγματι δηλονότι καὶ οὐχὶ κατὰ πρόληψιν, μεγάλη καὶ εὐρυτάτη διάνοια, ἥτις ἐκ τῶν πρώτων κρινομένη ἀκτίνων τῆς ὑπέσχετο συγγραφεία τινὰ ἐξ ἐκείνων οἵτινες γίνονται ἔπειτα κτῆμα τῆς οἰκουμένης καὶ οὐχὶ τῆς ἰδίας μόνον πατρίδος των. Εἶνε σχεδὸν ἀναρίθμητα τὰ ποικίλα πνευματικὰ ἔργα ἃ περ ἐδημοσίευσεν, εἶνε δ' ἀληθῶς θαν-

μασία ἡ περὶ τὰ μᾶλλον διάφορα θέματα τῆς ἱστορίας, τῆς φιλοσοφίας καὶ τῆς ποιήσεως ἐπιτυχῆς αὐτοῦ ἐνασχόλησις. — Ἐκ τῶν πολλῶν ἐπιταφίων λόγων καὶ ποιήσεων αἵτινες ἀπηγγέλθησαν πρὸ τοῦ νεκροῦ του, τὸ ἡμέτερον περιοδικόν, ὡς εὐγνωμοσύνης καὶ φιλίας φόρον πρὸς τὴν πεφιλημένην μνήμην καὶ τὴν μεγάλην σκιὰν τοῦ ἀποθανόντος, δημοσιεύει τὸν κατωτέρω λόγον ὅστις, καίτοι γεγραμμένος ἐν ἀληθεῖ σπαραγμῷ τῆς καρδίας καὶ οἶνει ὡς πληγῆς ἀναφώνημα, εἶνε οὐχ ἥτιον ἡ ἀκριβὴς εἰκὼν τῶν συναισθημάτων τῆς ἀδελφῆς τοῦ ἀποθανόντος νεότητος ἥτις μετ' αὐτοῦ συνεβίωσε, μετ' αὐτοῦ συνηγωνίζετο καὶ μετ' αὐτοῦ συνεβάδισε τὸν ἔσχατον μέχρι τοῦ τάφου περίπατον, ἀλλὰ κρατοῦσα εἰς τὰς χεῖρας αὐτῆς νεκρὸν τὸν Δημήτριον καὶ ἀκράτητα εἰς τοὺς ὀφθαλμοὺς τῆς τὰ δάκρυα.

Η ΔΙΕΓΟΓΝΙΣΙΣ

~~~~~

ΛΟΓΟΣ

Ἐν τῷ κοιμητηρίῳ Ἀθηνῶν

Πρὸ τοῦ νεκροῦ

Δ. Κ. ΠΑΠΑΡΡΗΓΟΠΟΥΛΟΥ

ὑπὸ

Σ. Ν. ΒΑΣΙΛΕΙΑΔΗ,

Θὰ ἦτο ἀληθῶς πέραν τοῦ πιθανοῦ, φίλοι μου, ἂν αἴφνης τὴν πρωτὰν τῆς πρώτης Μαΐου μεθαύριον, ἐρχόμενοι πρὸς τοὺς κήπους τοῦ Ἰλισσοῦ, ἐθεώμεθα ἀντὶ τῶν καλλιχρόων καὶ εὐωδῶν ἀνθέων, ἀντὶ τῆς μελιχρίου καὶ λεπτῆς αὐρας, πλατεῖαν σινδόνα χιόνος, ἀγρίως καὶ ἀπηνῶς μυκώμενον τὸν βορρᾶν· οὐδαμῶς θὰ ἐπίστευέ τις αὐτὸ λεγόμενον, ὁπτικὴν θὰ ἐλέγομεν αὐτὸ ἀπάτην καὶ τοὶ βλέποντες. Ἀλλ' ἐν τούτοις, τῆς ἐν τῇ φαντασίᾳ ταύτης στυγεραῆς εἰκόνης, ὀλιγώτερον πιθανὴ καὶ πλειότερον μυθώδης παρίσταται ἡ πικρὰ ἀλήθεια, ἡ πρὸ τῶν ὁμμάτων μας ὡς πλατεῖα χιόνος σινδῶν ἐκτεινομένη καὶ ὡς ἄγριον βορέως